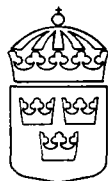

Konstitutionsutskottets betänkande

1989/90:KU31

Reformerat presstöd

1989/90
KU31

Sammanfattning

I betänkandet behandlas propositionen 1989/90:78 om reformerat presstöd samt budgetpropositionens förslag till stöd till taltidningar och till utgivningen av lättläst nyhetsinformation och litteratur. De senare liksom förslaget till anslag för presstödsnämnden och taltidningsnämnden tillstyrks i sin helhet.

Förslaget till omläggning av presstödet som innebär att driftsstödet skall beräknas på grundval av upplaga och utgivningsfrekvens, och inte som hittills pappersförbrukning, tillstyrks i sina huvuddrag av utskottet. Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen om regler för reduktion av driftsstödet i vissa fall. Propositionens förslag till förändring av reglerna för att invandartidningar skall få presstöd avstyrks.

I betänkandet behandlas också tre motioner från allmänna motions-tiden 1990. Samtliga avstyrks.

Till betänkandet har fogats 12 reservationer.

Propositionerna

1989/90:78 vari yrkas

1. att riksdagen godkänner vad som förordats om definition av en dagstidning (avsnitt 4.1),
2. att riksdagen godkänner vad som förordats om principerna för hur stödberättigade dagstidningar skall särskiljas (avsnitt 4.2),
3. att riksdagen godkänner vad som förordats om principerna för driftsstöd (avsnitten 5 och 8.1),
4. att riksdagen godkänner vad som förordats om principerna för utvecklingsstöd m.m. (avsnitten 6 och 8.2),
5. att riksdagen godkänner vad som förordats om principerna för distributionsstöd (avsnitten 7.1 och 8.3),
6. att riksdagen föreslår att till Presstödsnämnden och taltidningsnämnden för budgetåret 1990/91 anvisas ett förslagsanslag på 4 170 000 kr.,
7. att riksdagen till Driftsstöd till dagspressen för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 433 700 000 kr.,

8. att riksdagen till Utvecklingsstöd till dagspressen för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 35 800 000 kr., 1989/90:KU31.

9. att riksdagen fastställer en engagemangsram för statlig kreditgaranti för lån till tidningsföretags investeringar i gemensamma tryckerianläggningar på 300 000 000 kr. (avsnitt 6.3),

10. att riksdagen till Täckande av förluster vid statlig kreditgaranti till dagspressen för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr.,

11. att riksdagen till Distributionsstöd till dagspressen för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 79 500 000 kr.

1989/90:100 bilaga 10 H 4 vari yrkas

5. att riksdagen — i avvaktan på särskild proposition i ämnet — till Presstödsnämnden och taltidningsnämnden för budgetåret 1990/91 beräknar ett förslagsanslag på 3 960 000 kr.

1989/90:100 bilaga 10 H 5 vari yrkas

6. att riksdagen, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Stöd till dagspressen för budgetåret 1990/91 beräknar ett förslagsanslag på 476 300 000 kr.

1989/90:100 bilaga 10 H 6 vari yrkas

7. att riksdagen, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Lån till dagspressen för budgetåret 1990/91 beräknar ett reservationsanslag på 25 000 000 kr.

1989/90:100 bilaga 10 H 8 vari yrkas

9. att riksdagen till Stöd till radio- och kassettidningar för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 57 991 000 kr.

1989/90:100 bilaga 10 H 9 vari yrkas

10. att riksdagen bemyndigar regeringen att avsätta ett belopp på 500 000 kr. som tillsammans med redan avsatt kapital om 100 000 kr. skall utgöra stiftelsekapitalet för Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur,

11. att riksdagen bemyndigar regeringen att genom avtal med stiftelsen ikläda staten ekonomiska förpliktelser i enlighet med vad i propositionen förordats,

12. att riksdagen till Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 7 569 000 kr.

Motionerna

1989/90:K9 av Åke Gustavsson m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att tidningar som inte deltar i systemet för samdistributionsrabatt ej skall äga rätt till indirekt stöd såsom momsbefrielse och lägre reklamskatt,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att tidningar skall kunna få samverkansstöd för tryckerianläggningar även i de fall då den konkurrerande tidningen vägrar sådan samverkan,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att samverkansstöd skall kunna utgå även inom en koncern om konkurren-
rent avvisat trycksamarbete.

1989/90:K10 av Anders Björck m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen till Driftsstöd till dagspressen för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 347 milj.kr.,

2. att riksdagen beslutar att anslagen Utvecklingsstöd till dagspressen och Täckande av förluster vid statlig kreditgaranti till dagspressen inte inrättas,

3. att riksdagen beslutar att bibehålla anslaget Lån till dagspressen,

4. att riksdagen — under förutsättning att yrkande 3 vinner bifall — till Lån till dagspressen för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 25 milj.kr.

1989/90:K11 av Bengt Kindbom (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att presstödsnämnden får möjlighet att bevilja begränsat driftstöd till Skövde Nyheter i enlighet med vad som i propositionen angetts för tidningar som utges i Gotlands, Mörbylånga, Laholms och Haparanda kommuner,

2. att riksdagen, om yrkandet ovan avstyrks, beslutar att avtrappningstiden fastställs till fem år för Skövde Nyheter med en femtedel per år fr.o.m. kalenderåret 1991,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om presstödsnämndens möjlighet att öppna för samdistribution redan efter en preliminär bedömning av en nyetablerad dagstidning.

1989/90:K12 av Martin Olsson och Eva Björne (c, m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att presstödsnämnden i enlighet med tidigare praxis kan göra framställning om ytterligare medel för investeringar och utvecklingsstöd när presspolitiskt intressanta projekt presenteras för nämnden.

1989/90:K13 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen anslår 59 500 000 kr. för distributionsstöd till dagspressen,

2. att riksdagen utöver regeringens förslag anslår ytterligare 20 000 000 kr. för driftsstöd till lågfrekventa tidningar,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förutsättningar för att dagstidningar skall beviljas reducerad reklamskatt.

1989/90:K14 av Birgit Friggebo m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen godkänner vad i motionen anförts om

a) principerna för driftsstöd (avsnitten 5 och 8.1),

b) principerna för utvecklingsstöd m.m. (avsnitten 6 och 8.2),

1* Riksdagen 1989/90, 4 saml. Nr 31

- c) principerna för distributionsstöd (avsnitten 7 och 8.3),
2. att riksdagen till Driftsstöd till dagspressen för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 335,7 milj.kr.,
3. att riksdagen till en lånefond för dagspressen för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 30 milj.kr.,
4. att riksdagen fastställer en engagemangsram för statlig kreditgaranti för lån till tidningsföretags investeringar i gemensamma tryckerianläggningar på 200 milj.kr. (avsnitt 6.3),
5. att riksdagen till Distributionsstöd till dagspressen för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 91 milj.kr.,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en successiv nedtrappning av det statliga presstödet.

1989/90:K15 av Ivar Franzén (c) vari yrkas att riksdagen uttalar att samma avtrappningsregler skall gälla för Laholms Tidning som för övriga tidningar, vars driftstöd blir mer än 5 % lägre än det produktionsbidrag som utgått 1989.

1989/90:K415 av Sten Svensson m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utgivningen av radio- och kassettidningar samt betydelsen av läns- och kommundidningar.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:So260.

1989/90:K814 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

3. att riksdagen till anslaget H 9, Bidrag till stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur, för budgetåret 1990/91 anslår 1 230 000 kr. utöver vad regeringen har föreslagit eller således 8 799 000 kr.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:So315.

1989/90:K815 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att det måste utformas ett nytt presstödssystem.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:L721.

Utskottet

1. Stöd till dagspressen

1.1. Allmänt om propositionen

I proposition 1989/90:78 föreslås vissa förändringar i det direkta presstödet. Enligt förslaget skall detta i fortsättningen omfatta tre stödformer: driftsstöd, utvecklingsstöd och distributionsstöd. Kostnaderna för presstödet beräknas för budgetåret 1990/91 uppgå till 550 milj.kr.

Dagstidningskommittén föreslog en ändring i definitionen av vilka tidningar som kan komma i fråga för presstöd och föreslog benämningen *allmän nyhetstidning* på denna kategori.

Enligt propositionen bör dock samma definition av dagstidningsbegreppet som gäller för det nuvarande presstödet tillämpas. Enligt denna skall med dagstidning avses allmän nyhetstidning och publikation av dagspresskaraktär med reguljär nyhetsförmedling eller allmän politisk opinionsbildning.

En dagstidning skall normalt komma ut med minst ett nummer varje vecka. Den skall också ha ett innehåll som i huvudsak är skrivet på svenska, och den skall i huvudsak distribueras inom landet.

Presstöd skall dock inte lämnas till publikationer som utges i statlig eller kommunal regi.

Dagstidningskommittén föreslog också nya regler för hur stödberättigade tidningar skulle kunna särskiljas, s.k. editionsregler. Enligt propositionen skall det dock som hittills gälla att en tidnings namn i pressstödssammanhang skall avgöra dess identitet. Två editioner av samma tidning kan enligt propositionen betraktas som två separata tidningar om innehållet i tillräcklig omfattning skiljer dem åt. För att en tidning skall vara berättigad till driftsstöd skall den ha en andel eget redaktionellt material som överstiger 55 % av det totala redaktionella materialet.

Utskottets bedömning

Utskottet biträder propositionens förslag till definition av dagstidningsbegreppet samt till principer för hur stödberättigade dagstidningar skall kunna särskiljas.

1.2. Driftsstöd

Stödformens allmänna inriktning

Propositionen

Enligt propositionen skall driftsstöd få lämnas till sådana dagstidningar som har ett konkurrensmässigt underläge till följd av låg spridning bland hushållen på utgivningsorten och därmed är mindre attraktiva på annonsmarknaden.

Dagstidningarna indelas enligt förslaget i tre grupper efter utgivningsfrekvens, nämligen högfrekventa (6—7 nummer per vecka), medelfrekventa (3—5 nummer per vecka) och lågfrekventa (1—2 nummer per vecka). Bland de högfrekventa behandlas vissa storstadstidningar för sig, och bland de lågfrekventa görs åtskillnad mellan tidningar med riksspridning och övriga tidningar.

Den beräkningsmetod som föreslås baseras enbart på upplaga och utgivningsfrekvens. Detta skulle emellertid enligt propositionen kunna medföra att nytillkommande tidningar i gruppen högfrekventa storstadstidningar får ett oskäligt högt stödbelopp om inte en viss ytterligare precisering av kategoribegreppen införs. Föredragande statsrådet

föreslår därför att det för att en dagstidning skall räknas in i gruppen högfrekventa storstadstidningar även bör gälla att tidningen under två år före det kalenderår stödet avser utgivits med ett redaktionellt textomfång motsvarande mer än 30 000 spaltmeter per år.

Motionsyrkande

I motion 1989/90:K815 av Inger Schörling m.fl. (mp) hävdas att då dagstidningarna i mycket har utvecklats till statsbidragsberättigade annonsblad är det dags att förändra presstödsystemet så att det stödjer det som det skall stödja, nämligen informationsfriheten och yttrandemöjligheterna. I motionen begärs en utredning om ett nytt presstödsystem som inte är baserat på pappersförbrukning och i vilket stöd inte utgår för de delar av tidningarna som innehåller kommersiell reklam. I motionen föreslås att eftertextannonser i dagstidningar och liknande publikationer skall betraktas som produktinformation. De bör därför kunna ingå i underlaget för presstödet och bör därutöver befrias från den nya reklamskatt som motionärerna föreslår i annat sammanhang. Även denna fråga bör enligt motionen behandlas i en ny presstödsutredning.

Driftsstödets storlek

Propositionen

Dagstidningskommittén beräknade att driftsstödet enligt dess förslag för det tänkta ikraftträdandet skulle uppgå till ca 402 milj.kr. Denna nivå lades fast för ett och ett halvt år sedan. De ekonomiska förutsättningarna har enligt propositionen försämrats sedan dess både vad gäller annonsintäkter och kostnadsutveckling. Dessa försämringar är tydligast hos lågtäckningstidningar. I propositionen föreslås därför en generell uppräknings av bidragssatser och maximalt med ca 10 % i förhållande till kommittéförslaget för högfrekventa storstadstidningar och för lågfrekventa tidningar. För övriga föreslås en nivåhöjning med 16 %. Det sammanlagda utfallet av driftsstödet för år 1990 beräknas preliminärt uppgå till ca 434 milj.kr.

Motionerna

I motion 1989/90:K9 av Anders Björck m.fl. (m) anförs att det inte är rimligt att i en ansträngd samhällsekonomi öka kostnaderna för presstödet. Motionärerna föreslår en reduktion av driftsstödet med 20 % i förhållande till propositionens förslag. I motion 1989/90:K14 av Birgit Friggebo m.fl. (fp) sägs att man kan acceptera de förändringar i principerna för presstödet fördelning som föreslås. Motionärerna kan dock inte biträda den höjning av presstödet som föreslås för alla kategorier av stödmottagande tidningar. De föreslår en sänkning av driftsstödet. Förslaget är specificerat för olika tidningskategorier och redovisas här i resp. avsnitt. I motionen yrkas också att bestämda steg tas mot en successiv nedtrappning av det statliga presstödet.

En höjning av driftsstödet med 20 milj.kr. för ökat stöd till de lågfrekventa tidningarna föreslås i motion 1989/90:KU13 av Lars Werner m.fl. (vpk).

1989/90:KU31

Hög- och medelfrekventa tidningar

Propositionen

I propositionen föreslås att huvudregeln skall vara att för att en hög- eller medelfrekvent dagstidning skall vara berättigad till driftsstöd skall den abonnerade upplagan uppgå till minst 2 000 exemplar och täckningsgraden på utgivningsorten vara högst 40 %. Tidningens totala upplaga skall i huvudsak vara abonnerad. Tidningens abonnemangspris skall inte vara uppenbart lägre än vad som i allmänhet tas ut av tidningar i motsvarande kategori.

En dagstidning som skulle vara berättigad till driftsstöd skall ändå kunna uteslutas från stöd, eller få stödet minskat, om det med hänsyn till förhållandena inom tidningens hela spridningsområde är uppenbart att täckningstalet ger en missvisande bild av tidningens konkurrensförmåga på annonsmarknaden.

Driftsstödet skall enligt propositionen i fortsättningen beräknas genom en metod som bygger på en tidnings upplaga. Stödbeloppet skall räknas ut genom att den aktuella tidningens volym uttryckt i tusental exemplar och antal nummer per vecka multipliceras med en generellt gällande bidragssats. En maximigräns skall enligt förslaget sättas för möjlig bidragsnivå.

I propositionen föreslås också att presstödsnämnden skall ges rätt att fastställa vilka uppgifter som skall ingå i underlag för ansökan om driftsstöd.

För högfrekventa storstadstidningar föreslås bidragssatsen vara 225 000 kr. Maximibeloppet föreslås sättas till 49,5 milj.kr.

För andra högfrekventa dagstidningar än storstadstidningar och för samtliga medelfrekventa dagstidningar föreslås att bidragssatsen skall vara 162 000 kr. Maximibeloppet föreslås för dessa tidningar sättas till 11,6 milj.kr.

Motionsyrkande

Enligt motion 1989/90:K14 av Birgit Friggebo m.fl. är det ytterst uppseendeväckande att regeringen föreslår att presstödet nu höjs inte bara till den nivå som dagstidningskommitténs majoritet föreslog utan dessutom ytterligare med betydande belopp. Motionärerna motsätter sig inte att det kompensationsbidrag som vissa förstatidningar, Gefle Dagblad, Falukuriren och Eskilstuna-Kuriren, erhållit tas bort. Bidraget har utgått för att andratidningarna, Arbetarbladet, Dala-Demokraten och Folket, trots begränsade upplageskillnader erhållit betydande presstöd. Det är dock enligt motionen oacceptabelt att samtidigt som kompensationsbidraget tas bort höja konkurrenttidningarnas presstöd mycket kraftigt.

I motionen föreslås att för storstadstidningarna bidragssatsen sätts till 160 000 och maximibeloppet till 40 milj.kr. För de medelfrekventa landsortstidningarna föreslås bidragssatsen 120 000 kr. och maximibeloppet 9,0 milj.kr.

Lågfrekventa tidningar

Propositionen

Enligt propositionen skall för att en lågfrekvent tidning skall vara berättigad till driftsstöd den abonnerade upplagan vara minst 2 000 exemplar. Täckningsgraden på utgivningsorten får enligt förslaget vara högst 25 %. Den totala upplagan bör till övervägande del vara abonnerad. Abonnemangspriset för helår får inte understiga ett belopp som presstödsnämnden fastställer. Det redaktionella innehållets omfång skall enligt förslaget uppgå till minst 1 000 spaltmeter per kalenderår. Det betalda annonsutrymmet under ett år får maximalt uppgå till 50 % av en tidnings hela omfång.

Driftsstödet för de lågfrekventa dagstidningarna föreslås beviljas med årsvis beräknade schablonbelopp. Beloppen bör enligt propositionen i likhet med nu gällande ordning vara högre för tidningar med riksspridning än för övriga tidningar.

För att en tidning skall klassificeras som lågfrekvent rikstidning skall enligt förslaget utöver de generella villkoren krävas att tidningen avsätter huvuddelen av sin upplaga i minst hälften av blockregionerna utanför utgivningsorten och i olika delar av landet. För att en sådan tidning skall få fullt stöd skall enligt propositionen krävas en abonnerad upplaga på minst 10 000 exemplar. Om upplagan är mellan 9 999 och 7 000 exemplar föreslås att bidrag beviljas med stegvis minskade belopp.

I propositionen föreslås två skilda bidragsskalor för riksspridda lågfrekventa tidningar, en för endagstidningar och en för tvådagartidningar.

För endagstidningar gäller att det högsta föreslagna bidraget är 3 050 000 kr. som skall utgå vid minst 10 000 abonnerade exemplar. För tidningar med mindre upplaga sker en avtrappning för varje tusental abonnerade. Lägsta upplagenivån för att bidrag skall utgå är 7 000 abonnerade exemplar. Bidraget föreslås då bli 2 090 000 kr.

Motsvarande bidragsskala för tvådagartidningarna är så utformad att bidraget blir som högst 3 400 000 kr. vid minst 10 000 abonnerade exemplar och som lägst 2 400 000 kr. vid minst 7 000 abonnerade exemplar.

För lågfrekventa tidningar med lokal och regional spridning skall enligt propositionen driftsstödet vara 1 540 000 kr.

I motion 1988/89:K14 av Birgit Friggebo m.fl. (fp) föreslås ett stöd vid minst 10 000 exemplar abonnerad upplaga av 2,4 milj. kr. för riksspridda endagstidningar och 2,7 milj.kr. för tvådagartidningarna. I motionen förordas den avtrappningsregel som föreslogs av dagstidningskommittén. Denna innebär att stödbeloppet minskades med 300 000 kr. för varje tusental exemplar som upplagegränsen 10 000 exemplar underskreds. Lägsta upplagegräns för bidrag är även enligt detta förslag 7 000 abonnerade exemplar.

Som nämnts föreslås i motion 1989/90:K13 av Lars Werner m.fl. (vpk) att stödet till de lågfrekventa tidningarna ökas med 20 milj. i förhållande till propositionens förslag.

Begränsat driftsstöd

Propositionen

I undantagsfall skall ett begränsat driftsstöd enligt propositionen få beviljas även för dagstidningar vars täckningstal överstiger 40 % och som ges ut i vissa glesbygdsområden som kännetecknas av en extraordinär marknadsstruktur där var och en av tidningarna fyller en särskild funktion för mångfalden inom dagspressen. De områden som åsyftas är Gotland, Öland och Laholmsområdet.

Enligt propositionen bör även ett begränsat driftsstöd kunna beviljas till dagstidningar i Tornedalen som till väsentlig men inte övervägande del är skrivna på finska även om tidningarnas täckningstal överstiger 40 %. Andelen finsk text bör uppgå till minst 25 %.

Presstödsnämnden bör enligt propositionen fastställa driftsstödets storlek enligt dessa särregler mot bakgrund av de särskilda villkor som råder på resp. utgivningsort. Bidrag skall enligt förslaget högst få uppgå till den beloppsgräns (1,54 milj.kr.) som gäller för lågfrekventa tidningar med lokal och regional spridning.

Motionsyrkande

I motion 1989/90:K11 yrkande 1 av Bengt Kindbom (c) hävdas att det även i Skövdeområdet råder sådana geografiska eller befolkningsmässiga förhållanden att den till viss procentandel beräknade hushållstäckningen inte ger en rättvisande bild av tidningarnas konkurrenssituation. Motionären föreslår därför att presstödsnämnden får möjlighet bevilja begränsat driftsstöd till Skövde Nyheter.

Driftsstöd i särskilda fall

Propositionen

Driftsstöd skall enligt propositionen också få beviljas två andra tidningskategorier även om de inte uppfyller samtliga villkor för att vara dagstidning. I den ena kategorin ingår tidningar som huvudsakligen är skrivna på annat språk än svenska och som vänder sig till en språklig minoritetsgrupp i landet. En tidning som tillhör denna kategori skall

enligt förslaget få uppbära driftsstöd, om den till övervägande del innehåller nyheter, annan information och debatt, som rör förhållanden i Sverige och om tidningen har sin huvudredaktion här i landet. Kvalifikations- och beräkningsnormer i övrigt skall enligt förslaget vara desamma som för dagstidningar med allmänt driftsstöd och motsvarande utgivningstäthet.

Den andra kategorin utgörs av tidningar som i huvudsak distribueras till svenska medborgare utomlands. En sådan tidning skall enligt förslaget få uppbära driftsstöd om den behöver detta för att kunna fortsätta med sin utgivning. Kvalifikationskraven i övrigt skall vara desamma som för andra dagstidningar med motsvarande utgivningstäthet. Stödbeloppet föreslås fastställas av presstödsnämnden och få högst uppgå till den beloppsgräns som gäller för lågfrekventa tidningar med lokal och regional spridning.

Propositionen skiljer sig vad gäller tidningar på annat språk än svenska från dagstidningskommitténs förslag. Enligt detta skulle som hittills gälla att sådana tidningar skulle vara berättigade till stöd om de "till övervägande del innehåller nyheter, annan information och debatt, som rör förhållanden i Sverige eller är av allmänt intresse".

Bakgrund

Stödet till tidningar på andra språk än svenska behandlades i utskottet (KU 1985/86:23) med anledning av proposition 1985/86:98 om invandrarpolitiken. I den propositionen föreslogs borttagande av det särskilda stöd som tidigare utgick till sådana tidningar. I stället föreslogs att de tidningar på utländskt språk som samtidigt var allmänna nyhetstidningar skulle ges möjlighet att söka fullt produktionsbidrag inom stödet till dagspressen.

Det föreslogs att tidningar på utländskt språk för att erhålla presstöd till övervägande delen borde innehålla nyheter och annan information samt debatt om förhållandena i Sverige. Därutöver uppställdes vissa andra krav som att tidningarna skulle rikta sig till invandrare och språkliga minoriteter i Sverige, att de skulle ha sin huvudredaktion i Sverige samt att minst 90 % av upplagan skulle vara spridd i Sverige.

Utskottet ville för sin del understryka vikten av att allmänna nyhetstidningar på annat språk än svenska även fortsättningsvis fick presstöd. Utskottet erinrade om att en tidning som uppfyller presstödskraven rörande abonnerad upplaga och periodicitet representerar ett stort ekonomiskt åtagande, att en sådan tidning också riktar sig till en större krets och har en bredare inriktning än andra typer av tidskrifter samt att dess roll i den demokratiska processen också är av en helt annan betydelse.

I princip borde enligt utskottets mening samma regler som för svenska nyhetstidningar gälla för stöd till nyhetstidningar på främmande språk som, liksom svenska tidningar, riktar sig till människor som lever i vårt land. Motivet för att särregler ändå ansetts behövas var intresset av att stöd endast skulle utgå till tidningar som riktade sig till denna kategori. Detta var enligt utskottet ett viktigt skäl. Statsbidrag

borde inte utgå för annat än det som tjänade stödets huvudsyfte, nämligen att skapa bättre förutsättningar för information, debatt och opinionsbildning bland invandrare i Sverige.

Mot denna bakgrund ansåg utskottet inte att några invändningar kunde riktas mot kraven på att tidningens text i huvudsak skulle vara skriven på annat språk än svenska, att tidningen borde vända sig till invandrare och språkliga minoriteter i Sverige och att den borde ha sin huvudredaktion i Sverige.

Utskottet konstaterade att kravet på att invandrantidningar för att få statsbidrag till övervägande del skall innehålla nyheter och information samt debatt om förhållandena i Sverige i propositionen främst motive-rats med att stöd inte skulle kunna utgå till tidningar som ensidigt var inriktade på ett eller flera länders förhållanden. Utskottet ansåg att detta var ett bärande skäl och att man därför liksom hittills måste godta ett stöd villkor som i någon mån tog sikte på innehållet i tidningen. Med hänsyn till att invandrantidningarna självfallet också borde innehålla information av internationell karaktär, t.ex. världsnyheter och debatter i stora internationella frågor, ansåg utskottet emellertid att den valda formuleringen av villkoret var väl snäv. Enligt utskottets mening tillgodosågs syftet med bestämmelsen klarare med en formulering av innehåll att tidningen till övervägande del borde innehålla nyheter, annan information och debatt, som rör förhållandena i Sverige eller är av allmänt intresse.

Anledningen till att det i den nu föreliggande propositionen föreslås en förändring av bestämmelserna på denna punkt är att presstödsnämnden påtalat att villkoret "eller är av allmänt intresse" i praktiken har tolkats så att tidningar på annat språk än svenska ändå till endast obetydlig del har kunnat handla om svenska förhållanden utan att bryta mot särregeln.

Två av de tre tidningar på utländska språk som för närvarande erhåller presstöd har i skrivelser till utskottet uttalat sin oro över den föreslagna förändringen av villkoren för denna typ av tidningar.

Veckotidningen LIBERACION som är skriven på spanska utkommer sedan 1981. Tidningen har sedan fem år tillbaka fått presstöd. I en skrivelse till utskottet uppger tidningen att dess syfte är att sprida information mest om Latinamerika men också om Sverige och information av allmänt intresse. Ett borttagande av begreppet "allmänt intresse" skulle, hävdar man, tvinga tidningen att kraftigt minska informationen om Latinamerika. Man befärar att prenumeranterna då inte längre skulle ha intresse av veckotidningen då man ser det som omöjligt att konkurrera med de stora svenska massmedierna.

Liknande synpunkter har framförts i skrivelsen från Estniska Dagbladet. I skrivelsen sägs att propositionens förslag på denna punkt i praktiken innebär att man får inskränka på de nyheter som läsarna söker just i den egna tidningen. Det skall ersättas med material som läsarna till följd av de skilda pressläggningstiderna redan tagit del av i annan press och som de inte har något intresse av längre. Estniska

Dagbladet pekar också på de praktiska problem som skulle uppstå i tidningsarbetet till följd av den föreslagna förändringen i villkoren för stöd.

Motionen

I motion 1989/90:K14 av Birgit Friggebo m.fl. (fp) uppmärksammas propositionens förslag till förändrade krav på innehållet i tidning på utländskt språk för att denna skall vara berättigad till stöd. Motionärerna utgår ifrån att propositionen inte syftar till någon förändring av stödmöjligheterna för en tidning som Estniska Dagbladet.

Avveckling av driftsstöd

Propositionen

I propositionen föreslås en avtrappningsregel så att en tidning som uppburit oreducerat produktionsstöd enligt den nuvarande ordningen men som inte längre uppfyller kvalifikationskraven skall, under det första året efter det att tidningen upphört att vara stödberättigad enligt huvudreglerna, få stöd motsvarande två tredjedelar av senast erhållna oreducerade belopp och under det därpå följande året en tredjedel av detta belopp. Skulle förhållandena ändras så att tidningen enligt huvudregeln åter blir kvalificerad för oreducerat stöd skall enligt förslaget denna avtrappningsregel inte längre tillämpas.

Om en hög- eller medelfrekvent dagstidning övergår till att bli en lågfrekvent tidning bör enligt propositionen driftsstöd övergångsvis kunna beviljas med en motsvarande avtrappning.

Enligt propositionen bör regler också införas för avtrappning eller borttagande av stöd för företag som uppvisar särskilt goda resultat, för företag som beslutar om vinstutdelning till aktieägarna eller för tidningar som sätter framtida, ännu inte beviljat driftsstöd i pant. Det föreslås också att det skall finnas en möjlighet att hålla inne beviljat driftsstöd om det finns anledning att anta att utgivningen av en stödberättigad tidning kommer att upphöra.

Motionsyrkande

I motion 1989/90:K14 föreslås att avtrappningstiden för dagstidning som inte längre uppfyller kraven för oreducerat driftsstöd skall utsträckas till att omfatta tre år. En sådan tidning skulle enligt förslaget under det första året få tre fjärdedelar av senast erhållna oreducerade belopp, andra året två fjärdedelar och tredje året en fjärdedel.

Utskottets bedömning

Utskottet delar uppfattningen att *driftsstödets allmänna inriktning* bör vara att stöd liksom tidigare lämnas till lågtäckningstidningar. Den beräkningsmetod som föreslås baseras, i enlighet med vad dagstidningskommittén föreslagit, endast på upplaga och utgivningsfrekvens. Metoden är enligt utskottet att föredra framför den tidigare som baserades på pappersförbrukning. Propositionens förslag tillgodoser huvudsyftet

med motion K815. Dagstidningskommittén har i sitt betänkande även behandlat frågan om reklamskatt på dagstidningar. Enligt utskottet föreligger därför inget behov av en ny utredning av det slag som föreslås i motionen. Motionen avstyrks.

Tidnings AB Dagen har i en skrivelse fäst utskottets uppmärksamhet på att propositionens förslag innebär att tidningen Dagen inte kan komma i fråga för stöd enligt de regler som gäller för storstadstidningar.

Tidningen har för närvarande femdagarsutgivning och faller av denna anledning utanför kategorin storstadstidningar. Skulle utgivningen ändras till sex dagar i veckan skulle Dagen till följd av de föreslagna reglerna för nytillkomna storstadstidningar ändå inte komma att tillhöra denna kategori.

Enligt utskottet är det berättigat att som föreslås i propositionen införa en precisering av *begreppet storstadstidning* i form av ett krav på det redaktionella textområdet. De föreslagna reglerna för under hur lång tid en tidning skall ha haft det stipulerade området för att kunna klassificeras som storstadstidning innebär emellertid att olika förutsättningar kommer att gälla för en nystartad tidning och en existerande tidning som ökar sitt omfång. Detta är olyckligt. Enligt utskottet bör därför gälla att tidningar som fyller övriga kvalifikationskrav inräknas i gruppen högfrekventa storstadstidningar om de under året före det år stödet avser har utgivits med ett redaktionellt textomfång på mer än 30 000 spaltmeter.

Förenade Landsortstidningar (FLT) har i en skrivelse till utskottet bl.a. framhållit att man anser det vara felaktigt att i en pressad statsfinansiell situation höja presstödet, så att det i den nya tappningen snedvrider konkurrensen. I skrivelsen påpekas att samtidigt som FLT-tidningar tappar sitt marginella stöd ökar stödet för konkurrerande A-presstidningar med 16 %. Stödet driver enligt FLT upp kostnadsnivån för båda tidningarna på en konkurrensort. FLT pekar i sin skrivelse också på det problem man menar ligger i att tidningar med presstöd obehindrat kan använda dessa medel för att starta annonsblad och därmed totalt förändra konkurrenssituationen på en ort.

Som påpekas i propositionen har de ekonomiska förutsättningarna för tidningsproduktionen ändrats sedan dagstidningskommittén presenterade sitt förslag. Enligt utskottet är det därför berättigat med en höjning av anslaget i förhållande till kommitténs förslag. Den föreslagna höjningen med drygt 6 % i jämförelse med innevarande budgetårs anvisade medel för produktionsbidrag är enligt utskottet väl motiverad, liksom förslagen till bidragssatser för *det allmänna driftsstödet* för de olika kategorierna av stödberättigade tidningar. Propositionens anslagsförslag tillstyrks liksom dess förslag till principer för allmänt driftsstöd. Även de i propositionen föreslagna avtrappningsreglerna för företag som uppburit reducerat produktionsstöd enligt den nuvarande ordningen men som inte längre uppfyller kvalifikationskraven tillstyrks. Motionerna K10 yrkande 1, K14 yrkandena 1 såvitt nu är i fråga, 2 och 6 samt K13 yrkande 2 avstyrks.

Propositionens förslag vad gäller *begränsat driftsstöd* till dagstidningar vars täckningstal överstiger 40 % och som ges ut i områden med extraordinär marknadsstruktur överensstämmer med dagstidningsskommitténs. Utskottet tillstyrker förslaget i denna del. Det är dock viktigt att de grundläggande principerna för driftsstödet bryts i så liten utsträckning som möjligt. Förslaget i motion K11 yrkande 1 att begränsat driftsstöd också skulle kunna utgå till Skövde Nyheter avstyrks därför.

Beträffande förslagen till regler för *driftsstöd i särskilda fall* vill utskottet liksom när frågan senast behandlades (KU 1985/86:23) understryka vikten av att allmänna nyhetstidningar på annat språk än svenska även fortsättningsvis får presstöd. Dessa tidningar spelar en viktig roll för att invandrare och språkliga minoriteter i Sverige skall få ökade möjligheter att informera sig om och delta i samhällsdebatten. Det är därför viktigt att de tidningar som erhåller stöd riktar sig just till dessa grupper.

Enligt utskottet bör det därför som tidigare gälla att dessa tidningar för att erhålla stöd skall rikta sig till invandrare och språkliga minoriteter i Sverige, att de skall ha sin huvudredaktion i Sverige samt att de i huvudsak skall distribueras i Sverige.

Mångfald och konkurrens är enligt dagstidningsskommittén två nyckelbegrepp för presspolitiken. Det ligger i sakens natur att ett av de främsta "konkurrensmedlen" för en invandartidning eller en tidning på ett minoritetsspråk är att bättre än andra kunna förmedla information från de länder med vilka de har en särskild samhörighet. Självfallet bör också invandartidningarna, liksom för övrigt de tidningar som är skrivna på svenska, innehålla information och debatt om förhållandena i andra länder och om det internationella skeendet. Enligt utskottet får det dock inte, om de skall fylla sitt huvudsyfte att ge invandrarerna bättre möjligheter att delta i samhällsdebatten, betyda att de ensidigt är inriktade mot ett eller flera länders förhållanden. De bör också i betydande utsträckning innehålla nyheter och information samt debatt om förhållandena i Sverige.

Det är därför rimligt att det även fortsättningsvis för denna kategori tidningar, till skillnad från vad som gäller för stödberättigade tidningar i övrigt, finns en regel rörande det redaktionella innehållet. Utskottet finner dock som tidigare att den i propositionen föreslagna formuleringen är väl snäv. Enligt utskottet bör därför tidningar på annat språk än svenska som vänder sig till en språklig minoritetsgrupp i Sverige, och som "till övervägande delen innehåller nyheter, annan information och debatt som rör förhållandena i Sverige eller är av allmänt intresse", kunna uppbära presstöd. Enligt utskottet bör regeringen uppdra åt presstödsnämnden att följa utvecklingen och rapportera om det skulle visa sig att stödet till tidningar på annat språk än svenska utnyttjas på ett icke avsett sätt. Motion K14 yrkande 1 såvitt nu är i fråga tillstyrks.

Det är enligt utskottet av stor vikt att så goda garantier som möjligt skapas för att de medel som utdelas i form av driftsstöd verkligen kommer tidningsutgivningen till godo. Möjligheter bör därför finnas

för att som föreslås i propositionen reducera stödbeloppet i särskilda fall. Sålunda tillstyrker utskottet propositionens förslag om möjlighet till reduktion vid pantförskrivning av framtida stödbelopp.

Utskottet delar föredragande statsrådets uppfattning att avsikten med presstödet inte är att bevilja bidrag till tidningar som på egen hand lyckas uppnå en vinst av viss storlek i förhållande till driftsstödet. Det kan som framhålls i propositionen heller inte vara rimligt att en dagstidning som uppbär presstöd skall kunna använda härigenom frigjorda ekonomiska resurser så att de i stället för den egentliga tidningsutgivningen kommer utomstående parter till godo. Enligt utskottets mening kan det därför vara befogat med regler som möjliggör en reduktion av stödbeloppet också i sådana fall.

En stor fördel med de föreslagna reglerna om när allmänt driftsstöd skall utgå är dock att de endast tar sikte på hushållstäckning och utgivningsfrekvens och att inga överväganden behöver göras om tidningsföretagens ekonomi och bokföringsmässiga dispositioner. De föreslagna reglerna för reduktion av stödbeloppet för företag med särskilt goda resultat och företag som ger utdelning till sina aktieägare bryter denna princip.

Den regel som föreslås i propositionen rörande företag med särskilt goda resultat är dessutom endast utformad för det som anses vara normalfallet, att ett tidningsföretag enbart ägnar sig åt tidningsutgivning. Enligt förslaget bör det ankomma på presstödsnämnden att meddela föreskrifter i detta avseende vid avvikelser från normalfallet.

Enligt utskottet torde det i ett stort antal fall gälla att tidningsföretagen utöver utgivningen av en stödberättigad tidning också bedriver andra verksamheter. För många av dem gäller också att de ingår i koncerner. Detta leder till stora problem vid tillämpningen av de föreslagna reduktionsreglerna. Genom koncernbidrag eller förändrade internpriser i relationerna mellan ett företags eller en koncerns olika verksamhetsgrenar kan ett företags uppvisade rörelseresultat kraftigt förändras. Detta problem berörs i propositionen bara på så sätt att det förutsätts att presstödsnämnden följer utvecklingen och underrättar regeringen om exempelvis koncernbidrag eller liknande åtgärder förfaller utnyttjas på ett sätt som strider mot presstödet syfte.

För presstödsnämnden skulle en tillämpning av de föreslagna reglerna innebära att man för att bedöma om reduktion av stödbeloppet borde ske tvingades utföra kvalificerade analyser av tidningarnas och de tidningsägande företagens ekonomiska redovisning.

Utskottet är av nämnda skäl i dag inte berett att ta ställning till förslaget i denna del. Regeringen bör enligt utskottet återkomma till riksdagen med förslag i berört hänseende. Detta bör ges regeringen till känna.

Allmänt

Propositionen

I propositionen föreslås inrättande av ett nytt utvecklingsstöd för tidningar med svag ekonomi för att stimulera investeringar i förpressledet och tryckeriledet.

Stöd till lågfrekventa tidningar skall enligt förslaget även kunna utgå på grundval av en grupp tidningars gemensamt redovisade projektplaner. Rätt till beviljat utvecklingsstöd föreslås upphöra om stödförutsättningarna inte längre föreligger. I propositionen föreslås också regler till skydd mot pantförskrivning av ännu ej utbetalt stödbelopp.

Bakgrund

Enligt den ordning som gällt sedan 1976 finns möjlighet för tidningsföretag att erhålla ett särskilt samverkansbidrag för samverkan i teknisk produktion eller i annonsförsäljning. Bidrag har också lämnats för större samverkan på branschnivå. Därutöver finns möjlighet till lån ur pressens lånefond. Lånen skall enligt gällande regler företrädesvis gå till projekt som syftar till kostnadsbesparingar genom samverkan. Propositionens förslag innebär att de hittillsvarande stödformerna och lånemöjligheterna ersätts av ett nytt utvecklingsstöd.

FLT har i sin skrivelse till utskottet i denna del föreslagit att pressens lånefond bibehålls och att förslaget om utvecklingsstöd avförs. Förslaget är enligt FLT utomordentligt anmärkningsvärt och innebär ett hot mot dagspressens integritet. FLT hävdar att det är en felaktig tanke att presstödsnämnden samtidigt skall fungera som rådgivare och som beslutsorgan vad gäller bidrag.

Motioner

I motion 1989/90:K10 av Anders Björck m.fl. (m) påpekas att förslaget innebär att bidragen villkoras med långtgående kontroll, varvid framför allt presstödsnämnden förutsätts spela en framträdande roll, såväl vid planeringen som genomförandet av de olika investeringarna och organisationsändringarna. Enligt motionen är innebörden av detta att det skulle utvecklas en omfattande myndighetskontroll över de olika tidningarnas dispositioner — något som enligt motionärerna ter sig mycket främmande för den fria svenska pressens traditioner. Förslaget innebär enligt motionärerna vidare klara risker för att en oproportionerligt stor del av stödet kan gå till viss grupp av tidningar. Förslaget till utvecklingsstöd avvisas i motionen. I stället föreslås (yrkande 3) att pressens lånefond bibehålls. Anslaget till denna föreslås (yrkande 4) bli 25 milj.kr. I motion 1988/89:K14 yrkande 4 av Birgit Friggebo m.fl. (fp) föreslås ett anslag på 30 milj.kr. till pressens lånefond.

I motion 1989/90:K12 av Martin Olsson och Eva Björne (c, m) erinras om att inom Västernorrlands län verkar KommunikationsVetenskapligt Centrum, KVC, som är en fristående organisation med

främst företag, kommuner och organisationer som medlemmar. KVC har nyligen i samarbete med berörda tidningsföretag presenterat ett stort projekt rörande etablering av en tidningsfabrik, där fyra av länets tidningar tillsammans med Aftonbladet, Expressen och Dagens Nyheter skulle gå samman.

Presstöds krävs för att genomföra detta projekt. Det i propositionen föreslagna presstödet är på 35,8 milj.kr. per år. Motionärerna föreslår att riksdagen uttalar att det förutsätts att presstödsnämnden kan göra framställningar om ytterligare medel när presspolitiskt viktiga och intressanta stora projekt presenteras.

Stöd till förpressinvesteringar

Propositionen

Presstödsnämnden skall enligt propositionen kunna bevilja utvecklingsstöd till sådana förpressinvesteringar som är presspolitiskt och företagsekonomiskt befogade, dvs. bidrar till fortlevnad och förbättrat kostnadsläge för en tidning i konkurrensmässigt underläge.

Berättigade att söka stöd skall vara tidningar som uppbär allmänt driftsstöd eller sådana tidningar vars marknads- och konkurrenssituation gör det presspolitiskt motiverat med en särskild insats.

Motionsyrkande

Enligt motion 1989/90:K14 av Birgit Friggebo m.fl. (fp) är vad som sägs i propositionen om förpresstöd direkt uppseendeväckande, såväl vad gäller villkoren som i fråga om motiveringen. I motionen pekas särskilt på att presstödsnämnden skall pröva ansökningar om s.k. förpresstöd och att denna stödform skall komma i fråga för investeringar som är "presspolitiskt och företagsekonomiskt befogade och som kan bidra till ett förbättrat kostnadsläge för en tidning i konkurrensmässigt underläge". Motiveringen ger enligt motionärerna utrymme för mycket godtycke inom presstödsnämnden. Sådant utvecklingsstöd som det här är fråga om bör därför inte utgå som direkta bidrag utan inrymmas i ett kreditsystem.

Stöd till trycksamverkan

Propositionen

Presstödsnämnden skall enligt propositionen också kunna bevilja utvecklingsstöd till gemensamma tryckeriinvesteringar i form av räntebidrag till lån som tas på den allmänna kreditmarknaden. Nämnden bör enligt förslaget också inom en bestämd ekonomisk ram kunna besluta om statlig kreditgaranti för tagna lån.

För att ett sådant utvecklingsstöd skall kunna beviljas skall minst en av de deltagande tidningarna i projektet ha allmänt driftsstöd. Vidare bör det normalt inom ett stödberättigat projekt råda balans mellan tidningar med driftsstöd och övriga i projektet ingående tidningar.

Stöd bör enligt propositionen inte beviljas för samverkansprojekt där medverkande tidningar har samma ägare eller ingår i samma koncern.

Om tidningar med allmänt driftsstöd ansöker om utvecklingsstöd till gemensamma tryckeriinvesteringar och projektet framstår som särskilt värdefullt i presspolitiskt avseende får presstödsnämnden lämna stöd även om villkoren inte är uppfyllda på samtliga punkter.

Motionerna

Enligt motion 1989/90:K9 av Åke Gustavsson m.fl. (s) krävs ett förtydligande vad avser stöd för samverkan genom gemensamma investeringar i tryckerianläggningar. Det bör enligt motionärerna klart uttalas att stöd till tryckeriinvesteringar även kan lämnas till en tidning i de fall samarbete avvisats av en eller flera konkurrenter. Av samma skäl bör det även ges möjlighet till stöd för tryckerisamarbete inom en och samma koncern i de fall då det är följden av att konkurrenter avvisat samarbete.

I motion 1989/90:K14 av Birgit Friggebo m.fl. (fp) erinras om det lån som tidigare getts till Aftonbladets och Svenska Dagbladets gemensamma tryckerianläggning i Kista. Det påpekas i motionen dels att samverkansmomentet i detta fall ansetts ta över i förhållande till den klara föreskriften i presstödsförfordningen att lån inte skulle kunna beviljas när upplåning skulle kunna ske på den öppna marknaden, dels att samverkan blev begränsad till två företag trots att fyra var intresserade av att delta. Mot denna bakgrund är det enligt motionärerna viktigt att reglerna för denna typ av presstöd ägnas omsorgsfulla överväganden. I motionen föreslås också en begränsning av den åskade ramen till 200 milj.kr.

Övrigt utvecklingsstöd

Propositionen

I propositionen föreslås att presstödsnämnden skall kunna bevilja stöd till samverkan genom legoproduktion av dagstidningar. Stödet bör enligt förslaget bidra till minskade tryckkostnader för både den säljande och den köpande partnern och därför normalt utbetalas till båda parter.

Enligt propositionen bör utvecklingsstöd även kunna lämnas för särskilda rationaliseringsprojekt som är avsedda att på längre sikt förbättra ett tidningsföretags ekonomi.

Som en engångsinsats bör enligt propositionen medel inom ramen för utvecklingsstödet avsättas för utveckling av utbildning i tidningsledning vid universitetet i Göteborg. Efter introduktionsskedet tillförs enligt förslaget inte några ytterligare medel ur presstödet. Tidningsbranschen förutsätts liksom hittills bekosta eventuella utbildningsinsatser.

Förslaget om ett särskilt stöd för legotryck tillstyrks i motion 1989/90:K14 av Birgit Friggebo m.fl. (fp). Det särskilda bidraget för utbildning av tidningsledare avstyrks däremot i samma motion. Motionärerna anser att utbildningen bör kunna ske genom branschorganisationerna, utan bidrag av skattebetalarna.

Den särskilda engångsinsatsen för utbildning avvisas även i motion 1989/90:K10. Motionärerna anser det ligga i tidningsföretagens eget intresse att se till att företagsledningen har en rimlig kompetens för sina uppgifter.

Utskottets bedömning

Utskottet tillstyrker att ett *nytt utvecklingsstöd* med den inriktning och av den omfattning som föreslås i propositionen inrättas och ersätter såväl de nuvarande formerna av samverkansstöd som möjligheterna till lån ur pressens lånefond. Utskottet delar föredragande statsrådets uppfattning att det föreslagna utvecklingsstödet har förutsättningar att fungera mer flexibelt och anpassat till de konkurrensutsatta tidningarnas situation än vad motsvarande stödformer kan göra i dag. Utskottet biträder också förslaget till *stöd för förpressinvesteringar*. Genom detta stöd kan ekonomiskt svaga tidningar finansiera investeringar på ett sätt som annars inte skulle vara möjligt att klara med de villkor sådana tidningar kan erhålla på den allmänna marknaden.

Motionerna K10 yrkande 2 såvitt nu är i fråga samt yrkandena 3 och 4 samt K14 yrkande 1 såvitt nu är i fråga och yrkande 3 avstyrks.

Utskottet tillstyrker att det inom en engagemangsram på 300 milj.kr. lämnas stöd till samverkan vid gemensamma *investeringar i tryckerianläggningar* i enlighet med vad som föreslås i propositionen. Motion K14 yrkande 4 avslås.

Som påpekas i motion 1989/90:K9 av Åke Gustavsson m.fl. är enligt förslaget ett villkor för att stöd till tryckeriinvesteringar skall kunna utgå att investeringarna avser anläggningar som är gemensamma för flera tidningar som inte ingår i samma koncern. I propositionen sägs dock också följande beträffande villkoren för denna stödform.

Hänsyn bör också tas till om en föreslagen samverkan på en ort inte kan komma till stånd till följd av att exempelvis en tidning är negativt inställd till sådan samverkan. Om tidningar med allmänt driftsstöd ansöker om utvecklingsstöd och projektet framstår som särskilt värdefullt i presspolitiskt avseende bör stöd kunna beviljas även om villkoren inte är uppfyllda på samtliga punkter.

Enligt utskottets mening innebär detta att stöd för gemensamma tryckeriinvesteringar kan lämnas vid samverkan mellan flera tidningar inom samma koncern om projektet framstår som särskilt värdefullt i presspolitiskt avseende. Vidare bör stöd för tryckeriinvesteringar även kunna utgå till en tidning vars erbjudande om tryckerisamverkan avvisats av en konkurrerande tidning. Motion K9 yrkandena 2 och 3 föranleder därför inte utskottet att föreslå någon åtgärd.

Presstödsnämnden har enligt utskottet möjlighet att redovisa behov av eventuella budgetförstärkningar om presspolitiskt intressanta förslag av den typ som nämns i motion K12 presenteras för nämnden. Inte heller denna motion föranleder förslag till åtgärd.

Vad gäller propositionens förslag till *övrigt utvecklingsstöd* tillstyrker utskottet att möjligheter till samverkan genom legoproduktion inrättas och att möjlighet ges till stöd för särskilda rationaliseringsprojekt.

Behoven av en utbildning i tidningsledning är som framgår av dagstidningskommitténs betänkande väl dokumenterade. Branschorganisationerna har också visat ett starkt intresse för att en sådan utbildning kommer till stånd. Utskottet delar föredragande statsrådets uppfattning att en sådan utbildning varaktigt bör finansieras på annat sätt än genom presstödet, men tillstyrker att som en engångsinsats medel avsätts för att möjliggöra att verksamheten kommer i gång. Motion K10 yrkande 2 såvitt nu är i fråga samt K14 yrkande 1 såvitt nu är i fråga avstyrks.

1.4. Distributionsstöd

Propositionen

I propositionen föreslås att ett distributionsstöd motsvarande nu gällande samdistributionsrabatt även fortsättningsvis skall ingå i presstödet. En fyrgradig bidragsskala föreslås införd. I övrigt föreslås bidragsvillkoren vara oförändrade.

Motionerna

I motion 1989/90:K9 påpekas att en tidning genom att avstå från samdistribution kan göra det omöjligt för andra tidningar att konkurrera. Riksdagen bör enligt motionärerna därför göra en kraftig markering om att det indirekta stödet till tidningsbranschen inte saknar samband med det direkta. När en tidning anser sig så ekonomiskt stark att den är beredd att avvika från den presstödspolitik som är allmänt vedertagen, bör den enligt motionärerna heller inte komma i åtnjutande av samhällets stöd i form av lägre reklamskatt och momsbefrielse.

De speciella svårigheterna för nya tidningar att komma med i samdistributionssystemet behandlas i motion 1989/90:K11 av Bengt Kindbom (c). En tidning får inte vara med i samdistributionen förrän den konstaterats vara en dagstidning. Samtidigt kan den inte vara dagstidning om den inte finns tillgänglig för läsarna. Motionären föreslår att presstödsnämnden får möjlighet att göra en preliminär bedömning om en ny tidning är dagstidning och skall få komma med i samdistributionen tidigare än efter de sex månader som skall förflyta innan frågan om driftsstöd kan prövas.

Enligt motion 1989/90:K13 av Lars Werner m.fl. (vpk) är den föreslagna höjningen av stödet till samdistributionen bortkastad. Riksdagen bör enligt motionärerna i stället besluta att systemet med reducerad reklamskatt endast skall gälla de tidningar som deltar i samdistributionssystemet. Tidningar som lämnar systemet borde åläggas att

betala full reklamskatt. Det föreslagna anslaget till distributionsstöd borde enligt motionen minskas med 20 milj.kr. och utgå med totalt 59,5 milj.kr.

I motion 1989/90:K14 av Birgit Friggebo m.fl. (fp) sägs att den föreslagna ökningen av anslaget för samdistribution är ett steg i rätt riktning. Enligt motionärerna är det emellertid tveksamt om det är tillräckligt för att garantera rabattsystemets överlevnad. De föreslår användning av dagstidningskommitténs alternativ 5, vilket innebär en ökning av antalet nivåer och att utfallet för de olika tidningarna får en mera regressiv karaktär till de mindre tidningarnas förmån. Vidare föreslås att ett tak sätts i form av ett maximibelopp för enskild tidning och att detta tak sätts till 4 milj.kr.

Utskottets bedömning

Dagstidningskommittén framhöll att samdistributionssystemets grundläggande betydelse ligger i att det stimulerar till införandet över hela landet av organiserad samordnad utbärning av alla inom ett visst område spridda, abonnerade dagstidningar. Enligt kommittén har härigenom distributionen kunnat neutraliseras som konkurrensmedel tidningarna emellan och medborgarnas tidningsval i större utsträckning kunnat företas med utgångspunkt i de enskilda tidningarnas framtoning och redaktionella innehåll.

FLT har i sin skrivelse i denna del som sin mening framfört att samdistributionsrabatten kan upphöra. Det är, sägs det i skrivelsen, i stället möjligheterna att lokalt och regionalt anpassa organisationsstruktur och affärsvillkor som är avgörande om samdistributionen av dagstidningar kan överleva på sikt. Detta innebär enligt FLT att de flesta lokaltidningar kommer att samdistribueras utan statliga medel.

Utskottet delar dagstidningskommitténs uppfattning om samdistributionens stora betydelse för att ge medborgarna ökade möjligheter till tidningsval. Utskottet har därför liksom kommittén med viss oro noterat antydningar om att det i vissa områden finns risk för att samdistributionssystemet kan komma att upphöra.

Enligt vad utskottet inhämtat kan en av anledningarna till att vissa högtäckningstidningar överväger att lämna systemet vara att den kostnadsfördelning baserad på s.k. viktcoefficienter som för närvarande tillämpas uppfattas som felaktig. Det bör ankomma på presstödsnämnden att tillsammans med tidnings- och distributionsföretagen diskutera vilka förändringar som bör vidtas härvidlag och för att åstadkomma ett så rationellt, kostnadseffektivt och konkurrenskraftigt distributionssystem som möjligt. Som dagstidningskommittén framhöll bör det också tillhöra nämndens ansvar att löpande följa utvecklingen på samdistributionsområdet och till regeringen snarast rapportera om anledning finns till inskridande i någon form. Några åtgärder av det slag som föreslås i motionerna K9 yrkande 1 samt K13 är enligt utskottet inte motiverade för närvarande. Motionerna avstyrks.

Det finns enligt utskottet inget i nuvarande regler eller i propositionens förslag som förhindrar presstödsnämnden att öppna möjlighe-

ter till samdistribution redan efter en preliminär bedömning av en nyetablerad tidning. Syftet med motion K11 yrkande 3 är därmed tillgodosett. Motionen föranleder ingen särskild åtgärd från utskottets sida.

Propositionens förslag till principer för distributionsstödet tillstyrks liksom förslaget till anslag till distributionsstöd till dagspressen. Motion K14 yrkande 1 såvitt nu är i fråga och yrkande 5 avstyrks.

1.5 Övergångsbestämmelser

Propositionen

De nya formerna för stöd till dagspressen föreslås träda i kraft den 1 juli 1990. I propositionen föreslås vissa övergångsbestämmelser. De omfattar vad gäller driftsstödet avtrappningsregler för tidningar som tidigare uppburit produktionsbidrag men som genom de ändrade bidragsbestämmelserna får ett minskat bidrag eller inte får något bidrag alls.

Särskilda övergångsbestämmelser föreslås också för tidningsföretag som beviljats samverkansbidrag eller lån ur pressens lånefond enligt hittillsvarande ordning.

Motionerna

I motion 1989/90:K11 av Bengt Kindbom (c) yrkande 2 föreslås att om yrkandet om begränsat driftsstöd till Skövde Nyheter avslås avtrappningstiden för tidningen sätts till fem år fr.o.m. kalenderåret 1991 i stället för de tre år som propositionen föreslår.

Enligt propositionen behövs inte några övergångsbestämmelser för tidningar som fortsättningsvis erhåller begränsat driftsstöd. Maximeringen av stödet till 1 540 000 kr. innebär enligt motion 1989/90:K15 av Ivar Franzén att Laholms tidning får sitt stöd minskat med 33 %. I motionen föreslås att samma avtrappningsregler skall gälla för Laholms Tidning som för övriga tidningar vars driftsstöd blir mer än 5 % lägre än det tidigare produktionsstödet.

Utskottets bedömning

Enligt utskottet finns inga särskilda skäl som talar för att andra avtrappningsregler bör gälla för Skövde Tidning än för andra tidningar som jämfört med det tidigare produktionsbidraget får minskat bidrag eller inget bidrag alls. Motion K11 avstyrks.

Det begränsade driftsstöd som föreslås utgå för högtäckningstidningar som ges ut i vissa glesbygdsområden som kännetecknas av en extraordinär marknadsstruktur innebär i sig ett stort avsteg från de allmänna kvalifikationskraven för driftsstöd. Redan därigenom har de berörda tidningarna fått en positiv särbehandling. Enligt utskottet finns det inga bärande skäl för att det för denna grupp tidningar därutöver också skall gälla särskilda avtrappningsregler i förhållande till det produktionsstöd de tidigare erhållit. Motion K 15 avstyrks.

Förslaget till förändrat presstöd föranleder enligt föredragande statsrådet inga förslag till förändringar av presstödsnämndens organisation. För budgetåret 1990/91 föreslås för nämndens verksamhet ett förslagsanslag på 4 170 000 kr.

Utskottets bedömning

Utskottet biträder propositionens förslag.

3. Stöd till radio- och kassettidningar

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen (prop. 1989/90:100, bil. 10) erinras om vad utskottet (KU 1987/88:39) uttalat om att 50 tidningar som utkommer som taltidningar endast skall ses som ett delmål som bör uppnås så snart som möjligt. Det redovisas att taltidningsnämnden fattat beslut om ersättning till 42 tidningar och att 38 av dessa startat sin verksamhet. Det innebär att 28 flerdagartidningar nu utkommer som radiotidning och att 4 flerdagartidningar resp. 5 flerdagartidningar utkommer som kassettidning. Härutöver har ansökan från ytterligare 2 tidningar inkommit, och 22 tidningar har anmält intresse för taltidningsutgivning. Det är enligt propositionen således troligt att målet att minst 50 dagstidningar skall ges ut som taltidning kommer att nås under innevarande budgetår.

Det är enligt propositionen glädjande att utgivningen av taltidningar så snabbt kunnat nå en så betydande omfattning. Samtidigt konstateras att framgången när det gäller att nå ut till de synskadade med denna tjänst inte varit lika stor. Det är enligt föredragande statsrådet viktigt att ett så omfattande stöd från staten som det här gäller följs av ett rimligt brett utnyttjande inom målgruppen.

Enligt propositionen bör bidragsgivningen nu övergå till att bli mera författningsstyrd än den är i dag.

Bidraget till utgivningsverksamheten föreslås för budgetåret 1990/91 beräknas till 57 450 000 kr.

Motionen

I motion 1989/90:K415 av Sten Svensson m.fl. (m) sägs att förutom den nödvändiga utbyggnaden av dagstidningar på kassett, som motionärerna anser måste fortsätta, behöver de synskadade den informationskanal som läns- och kommunaltidningarna utgör. Det påpekas att dessa tidningar görs med särskild hänsyn till att målgruppen utgörs av synskadade läsare. De har till uppgift att dels ersätta den information synskadade går miste om på grund av att den tryckta informationen inte görs tillgänglig för synskadade, dels förmedla handikappinformation. Motionärerna anser att riksdagen bör uttala betydelsen av att utbyggnaden av radio- och kassettidningarna fortsätter och att den resurs som läns- och kommunaltidningarna utgör uppmärksammas.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att utbyggnaden av radio- och kassettidningar gått så snabbt att det uppsatta målet om 50 dagstidningar som utkommer som taltidningar kan nås redan under innevarande år. Utskottet har tidigare uttalat att 50 taltidningar endast utgör ett delmål och att utbyggnaden bör fortsätta. Utskottet finner det därför inte befogat med något särskilt uttalande av det slag som föreslås i motion K415.

4. Bidrag till stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur

Budgetpropositionen

LL-stiftelsens verksamhet regleras i stiftelsens stadgar och i ett avtal mellan stiftelsen och staten, som gäller t.o.m. den 30 juni 1990. Enligt budgetpropositionen bör ett nytt treårigt avtal för tiden fr.o.m. den 1 juli 1990 nu träffas. Enligt propositionen bör regeringen bemyndigas ingå avtalet för statens räkning.

Stiftelskapitalet föreslås i budgetpropositionen höjt till 600 000 kr. För kostnadsutvecklingen i den grafiska branschen beräknas en höjning av medelsbehovet om sammanlagt 685 000 kr.

Motionen

Enligt motion 1989/90:K814 av Lars Werner m.fl. (vpk) är i jämförelse med vad som står andra till buds utvecklingsstörda utarmade när det gäller information och kultur. De ansträngningar som kan göras när det gäller att förändra detta bör också göras. Motionärerna anser att LL-stiftelsen bör erhålla begärda medel, dvs. 1 230 000 kr. utöver regeringens förslag.

Utskottets bedömning

Utskottet delar föredragande statsrådets uppfattning att den föreslagna höjningen av anslaget till LL-stiftelsen är tillräcklig. Motion K814 avstyrks.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *dagstidningsbegreppet*

att riksdagen godkänner vad som förordas i proposition 1989/90:78 om definition av en dagstidning,

2. beträffande *editionsregler*

att riksdagen godkänner vad som förordas i proposition 1989/90:78 om principerna för hur stödberättigade dagstidningar skall särskiljas,

3. beträffande *utredning om presstödet*

att riksdagen avslår motion 1989/90:K815,
res. 1 (mp)

4. beträffande *Skövde Nyheter*

att riksdagen avslår motion 1989/90:K11 yrkande 1,
res. 2 (c)

5. beträffande *reduktion av driftsstödet*

att riksdagen med anledning av proposition 1989/90:78 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om reduktionsregler vid vinstutdelning och för företag med särskilt goda resultat.

6. beträffande *driftsstödet i övrigt*

att riksdagen med anledning av propositionerna 1989/90:78 och 1989/90:100 bilaga 10 H5 samt motion 1989/90:K14 yrkande 1 så vitt nu är i fråga och med avslag på motionerna 1989/90:K10 yrkande 1, 1989/90:K13 yrkande 2 samt 1989/90:K14 yrkandena 2 och 6 godkänner vad utskottet anfört om principerna för driftsstödet i övrigt och till *Driftsstöd till dagspressen* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 433 700 000 kr.,

res. 3 (m)

res. 4 (fp)

res. 5 (vpk)

7. beträffande *tryckeriinvesteringar*

att riksdagen lämnar motionerna 1989/90:K9 yrkande 2 och 3 samt 1989/90:K12 utan åtgärd,

8. beträffande *utbildning i tidningsledning*

att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:K10 yrkande 2 så vitt nu är i fråga och 1989/90:K14 yrkande 1 så vitt nu är i fråga godkänner vad som förordats i proposition 1989/90:78 om utbildning i tidningsledning,

res. 6 (m, fp, mp)

9. beträffande *Utvecklingsstöd till dagspressen i övrigt*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:78 och med anledning av proposition 1989/90:100 bilaga 10 H6 samt med avslag på motionerna 1989/90:K10 yrkandena 2 så vitt nu är i fråga, 3 och 4 samt 1989/90:K14 yrkandena 1 så vitt nu är i fråga, 3 och 4 *dels* godkänner vad som förordas i proposition 1989/90:78 om principerna för utvecklingsstöd, *dels* till *Utvecklingsstöd till dagspressen* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 35 800 000 kr., *dels* fastställer vad som förordats i proposition 1989/90:78 om en engagemangsram för statlig kreditgaranti för lån till tidningsföretags investeringar i gemensamma tryckerianläggningar på 300 000 000 kr., *dels* ock till *Täckande av förluster vid statlig kreditgaranti till dagspressen* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 1000 kr.,

res. 7 (m)

res. 8 (fp)

10. beträffande *distributionsstöd*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:78 och med avslag på motionerna 1989/90:K9 yrkande 1, 1989/90:K11 yrkande 3, 1989/90:K13 yrkandena 1 och 3 samt 1989/90:K14 yrkandena 1 så vitt nu är i fråga och 5 godkänner vad som förordas i

proposition 1989/90:78 om principerna för distributionsstöd och till *Distributionsstöd till dagspressen* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 79 500 000 kr.,

res. 9 (fp)

res. 10 (vpk)

11. beträffande *övergångsbestämmelser*

att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:K11 yrkande 2 och 1989/90:K15 godkänner vad som förordats i proposition 1989/90:78 beträffande övergångsbestämmelser,

res. 11 (c, mp)

12. beträffande *Presstödsnämnden*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:78 och med anledning av proposition 1989/90:100 bilaga 10 H4 till *Presstödsnämnden och taltidningsnämnden* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 4 170 000 kr.,

13. beträffande *radio- och kassettidningar*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 bilaga 10 H8 och med avslag på motion 1989/90:K415 till *Stöd till radio- och kassettidningar* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 57 991 000 kr.,

14. beträffande *kapital till LL-stiftelsen*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 bilaga 10 H9 bemyndigar regeringen att avsätta ett belopp på 500 000 kr. som tillsammans med redan avsatt kapital om 100 000 kr. skall utgöra stiftelsekapital för Stiftelsen lättläst nyhetsinformation och litteratur,

15. beträffande *ansvar för LL-stiftelsen*

att riksdagen i enlighet med vad som förordats i proposition 1989/90:1990 bilaga 10 H9 bemyndigar regeringen att genom avtal med stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur ikläda staten ekonomiska förpliktelser,

16. beträffande *anslag till LL-stiftelsen*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 bilaga 10 H9 och med avslag på motion 1989/90:K814 till *Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 7 569 000 kr.

res. 12 (vpk)

Stockholm den 17 maj 1990

På konstitutionsutskottets vägnar

Olle Svensson

Närvarande: Olle Svensson (s), Anders Björck (m), Catarina Rönning (s), Kurt Ove Johansson (s), Birgit Friggebo (fp), Bertil Fiskesjö (c), Sture Thun (s), Hans Nyhage (m), Sören Lekberg (s), Anita Modin (s), Torgny Larsson (s)*, Elisabeth Fleetwood (m)*, Ylva Annerstedt (fp),

*ej närvarande vid justeringen

Reservationer

1. Utredning om presstödet (mom. 3)

Hans Leghammar (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet delar" och på s. 13 slutar med "Motionerna avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen att *driftsstödets allmänna inriktning* bör vara att stöd liksom tidigare lämnas till lågtäckningstidningar. Den beräkningsmetod som föreslås baseras, i enlighet med vad dagstidningskommittén föreslagit, endast på upplaga och utgivningsfrekvens. Enligt utskottet är detta en klar förbättring i förhållande till det tidigare som baserades på pappersförbrukning och därmed direkt uppmanade till resursslöseri och miljöförstörelse.

Presstödsystemet borde dock också utformas så att det medverkade till en nödvändig reduktion av reklamvolymen i dagstidningarna. Presstödet bör utformas så att det stöder informationsfriheten och yttrandemöjligheterna men motverkar den kommersiella reklamen. För att detta skall bli möjligt krävs inte bara en förändring av reglerna för det direkta presstödet utan också av det omfattande indirekta stöd som ges till hela dagspressen i form av reklamskattebefrielse.

Enligt utskottets mening bör en utredning tillsättas med uppgift att föreslå en omläggning av presstödsystemet i enlighet med vad utskottet anfört.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *utredning om presstödet*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:K815 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Skövde Nyheter (mom 4.)

Bertil Fiskesjö och Bengt Kindbom (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Propositionens förslag" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Propositionens förslag vad gäller *begränsat driftsstöd* till dagstidningar vars täckningstal överstiger 40 % och som ges ut i områden med extraordinär marknadsstruktur överensstämmer med dagstidningsskommitténs.

Förslaget motiveras med att i de berörda områdena, Gotlands, Mörbylånga, Borgholms och Laholms kommuner råder sådana geografiska

eller befolkningsmässiga förhållanden att den till visst procentandel beräknade hushållstäckningen inte ger en rättvisande bild av vederbörande tidnings faktiska konkurrenssituation. Enligt utskottet borde med åberopande av samma skäl presstödsnämnden också få möjlighet att bevilja bidrag till Skövde Nyheter med utgivning i Skövde kommun.

dels att moment 4 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

4. beträffande Skövde Nyheter

att utskottet med bifall till motion 1989/90:K11 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om driftsstöd till Skövde Nyheter.

3. Driftsstödet i övrigt (mom. 6)

Anders Björck, Hans Nyhage och Elisabeth Fleetwood (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Som påpekas " och slutar med "yrkande 2 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Propositionens förslag innebär att anslaget till driftsstödet höjs med drygt 6 % i jämförelse med innevarande års anvisade medel för produktionsbidrag. Enligt utskottet är det viktigt att besparingar sker också i presstödet. I en ansträngd samhällsekonomi är det inte rimligt att öka kostnaderna för detta. Anslaget till driftsstöd bör enligt utskottet reduceras med 20 % av det i propositionen föreslagna beloppet.

dels att moment 6 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

6. beträffande driftsstödet i övrigt

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:K10 yrkande 1 och med anledning av proposition 1989/90:78 samt motion 1989/90:K14 yrkande 1 så vitt nu är i fråga samt med avslag på proposition 1989/90:100 bilaga 10 H5 och motionerna 1989/90:K13 yrkande 2 samt 1989/90:K14 yrkandena 2 och 6 godkänner vad utskottet anfört om principerna för driftsstödet i övrigt och till *Driftsstöd till dagspressen* för budgetåret 1990/91 under åttonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag på 347 000 000 kr.

4. Driftsstödet i övrigt (mom. 6)

Birgit Friggebo och Ylva Annerstedt (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Som påpekas " och slutar med "yrkande 2 avstyrks " bort ha följande lydelse:

Den uppseendeväckande höjning som propositionen föreslår är oacceptabel, speciellt som den är förenad med att vissa förstatiseringar helt mister sitt stöd eller får det avtrappat till noll under några år. Med en minskning av stödet för förstatiseringarna i fråga med 1 milj.kr. och

med en ökning med 1,5 milj.kr. för andratidningarna förändras det relativa konkurrensläget i ett slag på ett dramatiskt och enligt utskottets mening oacceptabelt sätt.

Inte minst mot bakgrund av det kärva ekonomiska läget bör alla vägar utnyttjas för att reducera statsutgifterna. Presstödet löpande bidrag bör trappas ned samtidigt som olika åtgärder vidtas för att stimulera vidgad teknisk samverkan i syfte att bättre tillvarata de tekniska resurser som finns inom branschen.

Enligt utskottet bör följande gälla för bidrag till de olika tidningskategorier:

Gruppen storstadstidningar bör få bidrag efter en bidragssats på 160 000 kr. och ett maximibidrag på 40 milj.kr. För övriga högfrekventa och medelfrekventa tidningar bör bidragssatsen vara 120 000 och maximibidraget 9 milj. kr. För riksspridda tvådagartidningar bör bidraget vara 2,7 milj.kr och för endagartidningarna 2,4 milj. kr. De lågfrekventa tidningarna bör erhålla 1,25 milj. kr. Enligt utskottet bör den avtrappning av stödet som görs för de tidningar som tidigare uppburit oreducerat driftsstöd men som inte längre uppfyller kraven omfatta 3 år, varigenom tidningen under det första året får 3/4 av senast erhållna oreducerade belopp, andra året halva beloppet och tredje året 1/4.

Enligt utskottet bör ytterligare steg tas mot en successiv nedtrappning av det statliga presstödet. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att moment 6 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

6. *beträffande driftsstödet i övrigt*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:K14 yrkandena 1 så vitt nu är i fråga, 2 och 6 och med anledning av proposition 1989/90:78 och 1989/90:100 bilaga 10 H5 samt med avslag på motionerna 1989/90:K10 yrkande 1 och 1989/90:K13 yrkande 2 *dels* godkänner vad utskottet anfört om principerna för driftsstödet i övrigt, *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om behovet av en nedtrappning av det statliga presstödet, *dels* ock till *Driftsstöd till dagspressen* för budgetåret 1990/91 under åttonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag på 335 700 000 kr.

5. Driftsstödet i övrigt (mom. 6)

Bo Hammar (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Som påpekas" och slutar med "yrkande 2 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Som påpekas i propositionen har de ekonomiska förutsättningarna för tidningsproduktionen ändrats sedan dagstidningskommittén presenterade sitt förslag. Enligt utskottet är det därför berättigat med en höjning av anslaget i förhållande till dagstidningskommittén. Förslaget innebär vad gäller *det allmänna driftsstödet* en höjning för alla kategorier av tidningar. Enligt utskottet bör ytterligare 20 milj. kr. utöver propositionens förslag utgå till de lågfrekventa tidningarna. Många av

dessa tidningar arbetar under ytterst bekymmersamma ekonomiska förhållanden. Som framhålls i propositionen spelar de en betydande roll för mångfalden i pressen. Propositionens anslagsförslag i övrigt liksom dess förslag till principer för det allmänna driftsstödet tillstyrks. Även de i propositionen föreslagna *avtrappningsreglerna* för företag som uppburit oducerat produktionsstöd enligt den nuvarande ordningen men som inte längre uppfyller kvalifikationskraven tillstyrks.

dels att moment 6 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

6. beträffande *driftsstödet i övrigt*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:K13 yrkande 2 samt med anledning av propositionerna 1989/90:78 och 1989/90:100 bilaga 10 H5 samt motion 1989/90:K14 yrkande 1 så vitt nu är i fråga och med avslag på motionerna 1989/90:K10 yrkande 1 samt 1989/90:K14 yrkande 2 och 6 godkänner vad utskottet anfört om principerna för driftsstödet i övrigt och till *Driftsstöd till dagspressen* för budgetåret 1990/91 under åttonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag på 453 700 000 kr.

6. Utbildning i tidningsledning (mom. 8)

Anders Björck (m), Birgit Friggebo (fp), Hans Nyhage (m), Elisabeth Fleetwood (m), Ylva Annerstedt (fp) och Hans Leghammar (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar med "Behoven av" och slutar med "fråga avstyrks " bort ha följande lydelse:

Utskottet avstyrker förslaget om ett särskilt bidrag för utbildning av tidningsledare, eftersom utbildningen bör kunna ske genom branschorganisationerna utan statliga bidrag.

dels att moment 8 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

8. beträffande *utbildning i tidningsledning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:K10 yrkande 2 så vitt nu är i fråga och 1989/90:K14 yrkande 1 så vitt nu är i fråga samt med avslag på proposition 1989/90:78 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om utbildning i tidningsledning.

7. Utvecklingsstöd till dagspressen i övrigt (mom. 9)

Anders Björck, Hans Nyhage och Elisabeth Fleetwood (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "yrkande 3 avstyrks" bort ha följande lydelse:

I propositionen föreslås att en ny stödform — utvecklingsstöd — skall införas. Detta förslag innebär att bidragen — inte lån — villkoras med långtgående kontroll, varvid framför allt presstödsnämnden förutsätts spela en framträdande roll, såväl vid planeringen som genomförandet av de olika investeringarna och organisationsförändringarna. Innebörden av detta är enligt utskottet att det skulle utvecklas en

omfattande myndighetskontroll över de olika tidningarnas dispositioner — något som ter sig mycket främmande för den fria svenska pressens traditioner. Förslaget avstyrks.

Pressens lånefond bör bibehållas. Härigenom ges möjlighet för presstödsnämnden att bevilja lån på fördelaktiga villkor till investeringar som inte kan finansieras via den vanliga kreditmarknaden och som bedöms önskvärda från presspolitisk synpunkt. Ett belopp på 25 milj.kr. bör liksom föregående budgetår tas upp.

dels att moment 9 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

9. *beträffande Utvecklingsstöd till dagspressen i övrigt*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:K10 yrkandena 2 så vitt nu är i fråga, 3 och 4 samt med anledning av proposition 1989/90:100 bilaga 10 H6 och motion 1989/90:K14 yrkandena 1 så vitt nu är i fråga och 3 och med avslag på proposition 1989/90:78 samt motion 1989/90:K14 yrkande 4 godkänner vad utskottet anfört om principerna för utvecklingsstöd i övrigt och till *Lån till dagspressen* för budgetåret 1990/91 under åttonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag på 25 000 0000 kr.

8. Utvecklingsstöd till dagspressen i övrigt (mom. 9)

Birgit Friggebo och Ylva Annerstedt (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "3 och 4 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Den nya typ av utvecklingsstöd som föreslås innebär ett i förhållande till dagstidningskommitténs förslag starkt begränsat direkt utvecklingsstöd. I den del som avser s.k. förpresstöd ger det utrymme för mycket godtycke inom presstödsnämnden. Sådant utvecklingsstöd bör enligt utskottet inte utgå som direkta bidrag utan rymmas inom ett kreditssystem. En lånefond som hittills bör alltså finnas för att också bereda möjlighet för olika typer av tidningar att få hjälp med krediter i mån av behov. Enligt utskottet bör 30 milj. kr. anslås till lånefonden.

Presstödsnämnden föreslås även kunna beviljas utvecklingsstöd för gemensamma tryckerianläggningar i form av räntebidrag till lån som tagits på den allmänna kreditmarknaden. Denna form av utvecklingsstöd bör enligt utskottet kunna bidra till ökad samverkan mellan tidningarna. Det är viktigt att villkoren för att erhålla denna typ av utvecklingsstöd blir klart och entydigt fastslagna. Utskottet tillstyrker förslaget i motion 1989/90:K14 att den äskade låneramen begränsas till 200 000 000 kr.

dels att moment 9 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

9. *beträffande utvecklingsstöd till dagspressen i övrigt*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:K14 yrkandena 1 så vitt nu är i fråga, 3 och 4 samt 1989/90:K10 yrkande 3 och med anledning av propositionerna 1989/90:78 och 1989/90:100 bilaga 10 H6 samt motion 1989/90:K10 yrkande 2 så vitt nu är i fråga och 4, *dels* godkänner vad utskottet anför om principerna

för utvecklingsstödet, *dels* till *Lån till dagspressen* för budgetåret 1990/91 under åttonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 30 000 000 kr., *dels* fastställer en engagemangsram för statlig kreditgaranti för lån till tidningsföretags investeringar i gemensamma tryckerianläggningar på 200 000 000 kr., *dels* ock till *Täckande av förluster vid kreditgaranti till dagspressen* för budgetåret 1990/91 under åttonde huvudtiteln anvisas ett förslagsanslag på 1 000 kr.

9. Distributionsstöd (mom. 10)

Birgit Friggebo och Ylva Annerstedt (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "Propositionens förslag " och slutar med "yrkande 5 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Goda skäl föreligger enligt utskottet för att öka samdistributionsstödet ytterligare något utöver vad som föreslås i propositionen. Utskottet förordar tillämpning av dagstidningskommitténs alternativ 5, vilket innebär en ökning av antalet nivåer och att utfallet för de olika tidningarna får en mera regressiv karaktär till de mindre tidningarnas förmån. Vidare föreslås att maximibeloppet för enskild tidning sätts till 4 milj.kr. För distributionsstödet totalbelopp innebär detta en ökning med ca 33 milj.kr.

dels att moment 10 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

10. beträffande *distributionsstöd*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:K14 yrkandena 1 så vitt nu är i fråga och 5 samt med anledning av proposition 1989/90:78 och med avslag på motionerna 1989/90:K9 yrkande 1, 1989/90:K11 yrkande 3 samt 1989/90:K13 yrkandena 1 och 3 godkänner vad utskottet anfört om principerna för distributionsstöd och till *Distributionsstöd till dagspressen* för budgetåret 1990/91 under åttonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag på 91 000 000 kr.

10. Distributionsstöd (mom. 10)

Bo Hammar (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "Propositionens förslag " och slutar med "yrkande 5 avstyrks" bort ha följande lydelse:

För att rädda samdistributionen föreslås i propositionen en höjning av stödet med cirka 20 milj. kr. Huvuddelen av pengarna kommer att tillfalla redan väletablerade förstatidningar. Enligt utskottet bör i stället systemet med reducerad reklamskatt ändras så att det endast kommer att gälla de tidningar som deltar i samdistributionssystemet. Det föreslagna anslaget till distributionsstöd bör enligt utskottet minskas med 20 milj. kr.

dels att moment 10 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1989/90:KU31

10. beträffande *distributionsstöd*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:K13 yrkandena 1 och 3 och med anledning av proposition 1989/90:78 samt motion 1989/90:K9 yrkande 1 och med avslag på motionerna 1989/90:K11 yrkande 3 samt 1989/90:K14 yrkandena 1 så vitt nu är i fråga och 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört samt till *Distributionsstöd till dagspressen* för budgetåret 1990/91 under åttonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag på 59 500 000 kr.

11. Övergångsbestämmelser (mom. 11)

Bertil Fiskesjö (c), Bengt Kindbom (c) och Hans Leghammar (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "Det begränsade" och slutar med "K15 avstyrks " bort ha följande lydelse:

Enligt utskottet bör övergångsbestämmelserna gälla samtliga tidningar vilka fortsättningsvis skall uppbära någon form av driftsstöd. Avtrappningsregler motsvarande de som gäller för tidningar med allmänt driftstöd bör därför tillämpas även för Laholms Tidning.

dels att moment 11 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

12. beträffande *övergångsbestämmelser*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:K15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

12. Anslag till LL-stiftelsen (mom. 16)

Bo Hammar anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "Utskottet delar " och slutar med "är tillräcklig" bort ha följande lydelse:

Den grupp som i dag är särskilt missgynnad när det gäller att delta i demokratiska beslutsprocesser är utvecklingstörda. För många utvecklingsstörda är det emellertid möjligt att förstå även komplicerade förhållanden, om de uttrycks på rätt sätt. Detta visar det LL-material som under senare tid utgivits i samband med valen, liksom LL-littertur och nyhetstidningen 8 sidor. Verksamheten på detta område måste enligt utskottet utvecklas och vidgas

dels att moment 16 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

16. beträffande *anslag till LL-stiftelsen*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:K814 och med anledning av proposition 1989/90:100 bilaga 10 H9 till *Bidrag till Stiftelsen för lätläst nyhetsinformation och litteratur* för budgetåret 1990/91 under åttonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 8 799 000 kr.

